

List of Signatures

Page 1/1

2023 Årsberetning Harstad kommunale pensjonskasse.pdf

Name	Method	Signed at
Henriksen, Knut Steen	BANKID	2024-03-13 19:35 GMT+01
Brox, Knut Håkon	BANKID	2024-03-13 16:14 GMT+01
Granås, Eva Mari	BANKID	2024-03-13 15:39 GMT+01
Rasmussen, Jostein Andreas	BANKID	2024-03-13 14:34 GMT+01
Høyer-pettersen, Erling	BANKID	2024-03-13 14:04 GMT+01
Skogly, Anniken	BANKID	2024-03-14 10:03 GMT+01

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

External reference: 1C22CBEA0F874533BD6760292AB7FB32

Årsberetning for Harstad kommunale pensjonskasse 2023

Harstad kommunale pensjonskasse har siden 2013 forvaltet tjenstepensjonsordningen for de ansatte i Harstad kommune. Pensjonsordningen yter alderspensjon og uførepensjon til pensjonskassens medlemmer, samt etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner og barn. Kommunens tjenstepensjonsordning er beskrevet i sentral generell særavtale for kommunal sektor, SGS 2020.

Pensjonskassen er selvstendig og har egne vedtekter og eget styre. Pensjonskassens midler holdes adskilt fra kommunens midler og pensjonskassen hefter ikke for kommunens forpliktelser. Pensjonskassens formue forvaltes etter retningslinjer fastsatt av pensjonskassens styre. Styrets arbeid fokuserer på å sikre medlemmene av pensjonskassen god service og kommunen lave pensjonskostnader.

Pensjonskassen har siden oppstart hatt avtale med Gabler Pensjonstjenester AS om forsikringsteknisk drift av pensjonskassen, herunder aktuarfunksjonen. Avtale om regnskapsføring er inngått med Gabler Accounting AS. Siden 2021 har pensjonskassen hatt avtale med Gabler Investments AS om investeringsrådgivning. Gabler Risk Management AS ivaretar pensjonskassens risikostyringsfunksjon, som blant annet omfatter beregning av det forenklede solvenskapitalkravet, uavhengig kontroll og porteføljerapportering. Deloitte AS er pensjonskassens internrevisor, mens Enter Revisjon Hålogaland er eksterntrevisor.

Styrets arbeid

Styret gjennomgår kapitalforvaltningen og vurderer endringer i porteføljene i hvert møte. Investeringsstrategien revideres minimum årlig og ellers ved behov. Siste revidering av investeringsstrategien ble gjennomført i desember 2023. Regnskap med resultatanalyse gjennomgås kvartalsvis. Samlet risikoeksponering i henhold til Forskrift om pensjonsforetak og Forskrift om utfyllende regler til det forenklede solvenskapitalkravet for pensjonskasser gjennomgås minimum kvartalsvis.

Styret har holdt seg orientert om alle endringer i lovverket som har betydning for pensjonskassens virksomhet. Styret har tilpasset drift og dokumentasjon til revidert tjenstepensjonsdirektiv (IORP II) som ble innført i norsk rett per 1.1.2023.

Det har i løpet av året vært avholdt åtte styremøter. Det ene møtet gikk over to dager og ble kombinert med et fagseminar der styret avholdt møter med flere av pensjonskassens kapitalforvaltere. Møtene ga dypere innsikt i forvaltningen av pensjonskassens midler.

Styret består av to kvinner og tre menn. Krav om kjønnsbalanse etter allmennaksjeloven § 6-11 (1), jf. finansforetaksloven § 8-4 (5) er dermed oppfylt. Etter finansforetaksloven § 8-4 (1) skal styret ha minst ett medlem uten annen tilknytning til foretak med pensjonsordning i pensjonskassen. To av styrets medlemmer faller inn under denne definisjonen. Videre, etter samme paragraf, skal minst ett medlem representere rettighetshaverne. Også dette kravet er oppfylt.

Det ble utbetalt kr. 417.542 i styrehonorarer i 2023. To av styrets medlemmer representerer pensjonskassens andeler i Sameiet Harstad Kulturhus. For dette vervet

ble de kompensert med kr. 12.000 hver. Samlet utbetaling av styrehonorarer var i 2023 var kr. 441.542.

Styret er slik sammensatt:

Oppnevnt av kommunen	Knut Håkon Brox, leder Jostein Rasmussen, nestleder Knut Steen Henriksen Anniken Skogly
----------------------	--

Valgt av og blant medlemmene	Eva Granås
------------------------------	------------

Pensjonskassens soliditet

Styret vurderer at pensjonskassens soliditet er betryggende per 31.12.2023.

Solvenskapitaldekningen måler forholdet mellom ansvarlig kapital og et kapitalkrav som er beregnet ut fra tapspotensialet knyttet til pensjonskassens formue. Solvenskapitaldekningen skal til enhver tid være over 100 %. Målingen utføres ved hjelp av en modell fastsatt av Finanstilsynet.

I ansvarlig kapital inngår bufferfondet, risikoutjevningfondet og egenkapitalen justert for markedsverdien av pensjonskassens forpliktelser. Kapitalkravet framkommer etter en beregning av hvor stort tap pensjonskassen kan pådra seg gjennom forsikrings- og investeringsvirksomheten med 0,5 % sannsynlighet.

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Solvenskapitaldekning	156 %	148 %	156 %	171 %	136 %

Pensjonskassen tilfredsstiller kravet om høyere solvenskapitaldekning enn 100 %.

Solvensmargin	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Solvensmargin kapital (MNOK)	589,4	541,8	480,3	454,4	268,5
Solvensmargin krav (MNOK)	99,9	87,3	84,5	78,5	74,4
Solvensmargin	590 %	621 %	569 %	579 %	361 %

Pensjonskassen tilfredsstiller kravet om minst 100 % solvensmargin.

Finansresultatet

Pensjonskassens formue er delt i kollektivporteføljen og selskapsporteføljen. Kollektivporteføljen representerer de pensjonsberettigedes avsetninger; premiereserven, bufferfondet og premiefondet. Selskapsporteføljen representerer pensjonskassens egenkapital og risikoutjevningfond.

Porteføljene forvaltes adskilt fra hverandre og er underlagt hver sin forvaltningsstrategi.

Kollektivporteføljens aktiva fordelte seg slik:

Kollektivporteføljens aktiva	31.12.2023	31.12.2022
Aksjer – Norge	3,1 %	5,0 %
Aksjer – utviklede markeder	20,6 %	16,9 %
Aksjer – framvoksende markeder	2,4 %	2,4 %
Høyrenteobligasjoner	3,1 %	5,0 %
Obligasjoner som holdes til forfall	15,5 %	17,2 %

Obligasjoner med god kredittkvalitet – Norge/Norden	19,8 %	24,6 %
Obligasjoner med god kredittkvalitet – utlandet	15,3 %	7,1 %
Eiendom	15,0 %	18,1 %
Pengemarked/bank	5,1 %	3,7 %
Samlet	100 %	100 %

Aksjedelen av porteføljen består av diversifiserte og likvide aksjefond med eksponering både mot Oslo Børs og det globale aksjemarkedet. Obligasjoner som holdes til forfall er obligasjoner med fast rente som verdsettes til amortisert kost. Porteføljen av obligasjoner med god kredittkvalitet består av plasseringer i diversifiserte og likvide fond. Høyrenteobligasjoner er obligasjoner med noe svakere kredittkvalitet. Denne porteføljen er bygd opp av globale diversifiserte og likvide fond. Eiendomsporteføljen inneholder en blanding av egne direkteide eiendommer i Harstad og norske ubelånte eiendomsfond. Underporteføljen pengemarked/bank utgjør pensjonskassens likviditetsreserve. Denne er i hovedsak midler plassert i diversifiserte og likvide fond med lav renterisiko og god kredittkvalitet, i tillegg til pensjonskassens bankinnskudd.

Aktivaenes verdijusterte avkastning var slik:

Kollektivporteføljens avkastning	2023	2022
Aksjer – Norge	10,7 %	-8,3 %
Aksjer – utviklede markeder	24,4 %	-13,5 %
Aksjer – framvoksende markeder	10,3 %	-13,3 %
Høyrenteobligasjoner	12,4 %	-8,4 %
Obligasjoner som holdes til forfall	3,6 %	3,3 %
Obligasjoner med god kredittkvalitet – Norge/Norden	6,2 %	-2,9 %
Obligasjoner med god kredittkvalitet – utlandet	5,6 %	-16,7 %
Eiendom	-6,2 %	8,6 %
Pengemarked/bank	5,3 %	1,5 %
Samlet for kollektivporteføljen	7,5 %	-3,2 %

Avkastningen innen aksjer var god i 2023, og i tråd med den generelle markedsutviklingen med stigende aksjemarkeder gjennom året. Også obligasjoner ga god avkastning. I 2022 var avkastningen svak i denne aktivaklassen fordi høyere lange renter ga verdifall på obligasjonene. De lange rentene økte noe også i 2023, men ikke i samme grad som i 2022, og obligasjoner ga gode løpende renteinntekter i 2023. Avkastningen på eiendom ble negativ som følge av at økningen i lange renter gjennom de to siste årene har gjort at eiendomsinvestorer benytter høyere avkastningskrav ved kjøp av næringseiendom, noe som gir reduksjoner i anslått salgsverdi på eiendommene. Samlet sett ble avkastningen i 2023 betydelig høyere enn i 2022.

Selskapsporteføljens aktiva fordelte seg slik:

Selskapsporteføljens aktiva	31.12.2023	31.12.2022
Høyrenteobligasjoner	5,4 %	4,6 %
Obligasjoner med god kredittkvalitet – Norge/Norden	16,7 %	26,5 %
Obligasjoner med god kredittkvalitet – utlandet	16,7 %	4,2 %

Eiendom	51,2 %	55,4 %
Pengemarked/bank	10,0 %	9,3 %
Samlet	100 %	100 %

Eiendomsdelen av selskapsporteføljen utgjøres av Harstad kulturhus, Slottet sykehjem og Stangnes sykehjem. Førstnevnte ble skutt inn som kjernekapital til pensjonskassen av Harstad kommune ved opprettelsen av pensjonskassen. De to øvrige eiendommene ble skutt inn som kjernekapital i 2020. Harstad kulturhus er verdsatt til 244 millioner, Stangnes sykehjem er verdsatt til 93,3 millioner kroner og Slottet sykehjem er verdsatt til 84,2 millioner kroner. Halvparten av verdiene er tilordnet selskapsporteføljen. Obligasjonsporteføljene er plassert i brede og likvide rentefond med eksponering både i Norge og globalt.

Aktivaenes verdjusterte (og bokførte) avkastning var slik:

Selskapsporteføljens avkastning	2023	2022
Høyrenteobligasjoner	5,5 %	-6,7 %
Obligasjoner med god kredittkvalitet – Norge/Norden	5,7 %	-2,3 %
Obligasjoner med god kredittkvalitet – utlandet	5,5 %	-12,2 %
Eiendom	-5,6 %	17,8 %
Pengemarked/bank	5,3 %	1,6 %
Samlet for selskapsporteføljen	0,1 %	7,0 %

Ettersom pensjonskassens direkteide eiendommer utgjør en vesentlig andel av porteføljen, får den årlige verdivurderingen av disse stor betydning for det samlede resultatet i selskapsporteføljen. I 2023 ble den samlede verdien av eiendommene skrevet ned fra 469 millioner kroner til 422 millioner kroner. Verdivurderingen er fastsatt basert på gjennomsnittlig anslått markedsverdi fra to uavhengige og autoriserte eiendomstaksører. Halvparten av verdien av de direkteide eiendommene ligger i selskapsporteføljen.

Regnskapsmessige resultater og disponeringer

Den gode utviklingen i aksje- og obligasjonsinvesteringer ga gode inntekter fra investeringene i 2023, med 176 millioner kroner samlet for kollektiv- og selskapsporteføljen. Herav utgjorde inntekter fra kollektivporteføljen 175,3 millioner kroner, mens inntekter fra selskapsporteføljen utgjorde 0,6 millioner kroner. Bokført avkastning i kollektivporteføljen ble 7,5 %.

Renteresultatet er 127 millioner kroner etter at den garanterte avkastningen til pensjonskassens kunder er fr trukket avkastningen på investeringene. Herav er 30 millioner kroner overført til kundenes premiefond, mens resten er avsatt til pensjonskassens bufferfond. Bufferfondet består av årets og tidligere års avkastningsoverskudd, og kan belastes i år med negativt renteresultat.

Risikoresultatet ble 6,59 millioner kroner. Herav er halvparten overført til kundenes premiefond, mens halvparten er overført til pensjonskassens risikoutjevningfond. Risikoutjevningfondet kan brukes til å dekke eventuelle framtidige negative risikoresultat. Risikoresultatet viser differansen mellom faktiske avsetninger til uførepensjoner, etterlattepensjoner og alderspensjoner, og tariffen for hvert av risikoelementene. Resultatet for uførhet var negativt med -3,04 millioner kroner, mens resultatene for opplevelsrisiko og dødsrisiko var positive med henholdsvis 8,13 millioner kroner og 0,68 millioner kroner.

Resultatet for uførhet har vært negativt over tid. Styret har av den grunn i løpet av 2023 analysert resultatene og en styrking av uføretariffen vil bli vurdert.

Kostnadsresultatet ble positivt med 3,19 millioner kroner, som overføres til opptjent egenkapital.

Sum opptjent egenkapital styrkes etter 2023 med 4,34 millioner kroner, som er summen av selskapsporteføljens resultat og kollektivporteføljens resultat, fratrasket årets skattekostnad på 2,13 millioner kroner.

Etter 2023 ser pensjonskassens kunde- og selskapsavsetninger slik ut (i millioner kroner):

Pensjonskassens avsetninger	31.12.2023	31.12.2022
Premiereserve	2 152	1 971
Bufferfond	383,0	286,3
Premiefond	109,9	76,5
Samlet for kundene	2 645	2 334
Innskutt egenkapital	310	310
Opptjent egenkapital	89,6	88,6
Risikoutjevningssfond	3,29	0,0
Samlet for selskapet	402,9	399

Årsregnskapet er ført etter gjeldende regler og forskrifter for pensjonskasser, og pensjonskassens eiendeler og gjeld er beregnet og verdsatt ut fra disse bestemmelsene.

Risikoforhold

Pensjonskassens risiko fordeler seg i hovedsak på forsikringsteknisk risiko og investeringsrisiko knyttet til aktiva-plasseringer.

Pensjonskassens strategi for forsikringsområdet fastsetter rammer for forsikringsrisiko. For den forsikringsmessige risikoen følger pensjonskassen tariffen som er godkjent av Finanstilsynet. Pensjonskassen benytter dødelighetsgrunnlaget K2013 og er fullt oppreservert i henhold til denne tariffen. Grunnlagsrente for ny opptjening er 2,0 %, for premiereserven under ett 2,4 %.

Pensjonskassen har katastrofegjenforsikring. Denne dekker situasjoner der det oppstår avsetninger til etterlatte- eller uførepensjon som følge av at to eller flere medlemmer rammes av samme hendelse.

Pensjonskassens investeringsstrategi fastsetter rammer for investeringsrisiko. Pensjonskassens har et langsiktig perspektiv på investeringene og søker en best mulig avkastning innenfor definerte risikorammer. Pensjonskassens investeringsstrategi revideres årlig.

Pensjonskassen eier andeler i godt diversifiserte aksjefond av globale, norske og vekstmarkeds aksjer. Andeler av fond av obligasjoner, lån og pengemarkeds-instrumenter har en god spredning i risiko med hovedvekt på rentepapirer med høy kredittkvalitet. Pensjonskassen eier eiendom direkte og gjennom andeler av eiendomsfond.

Pensjonskassen ønsker å støtte opp om arbeidet med å redusere miljøskadelig virksomhet og motvirke brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, korrupsjonslovgivning med videre. I den forbindelse er det etablert egne retningslinjer i investeringsstrategien som gjør at pensjonskassen stiller tydelige etiske krav til fondene pensjonskassen er investert i. Gjennom dette arbeidet ønsker pensjonskassen å bidra til å nå FNs bærekraftsmål, og i tillegg redusere risikoen for tap i pensjonskassens porteføljer. En rapport på status for bærekraft og etikk i pensjonskassens porteføljer behandles kvartalsvis i styret.

Risikostyringen i pensjonskassen blir fulgt opp gjennom internkontrollrutiner. Styret har gjennomgått pensjonskassens dokumentasjon av vesentlige risikoer, konsekvenser og kontrolltiltak relatert til internkontrollforskriften og finner disse tilfredsstillende. Dette er en årlig prosess, men arbeidet med internkontrollen foregår kontinuerlig.

Egenvurdering av risiko

Pensjonskassen er pålagt å gjennomføre en bredere egenvurdering av risiko og samlet kapitalbehov etter finansforetakslovens § 13-6 minimum årlig. Egenvurderingen skal analysere hvilke enkelte risikoer og samlet risiko som er knyttet til virksomheten.

Risikovurderingen skal ta hensyn til kreditt risiko, likviditetsrisiko, finansieringsrisiko, markeds- og valutarisiko, operasjonell risiko og annen risiko knyttet til pensjonskassens virksomhet. Kapitalbehovet skal analyseres på kort og lengre sikt. Vurderingen av kapitalbehov skal omfatte størrelsen på, og sammensetningen og fordelingen av, kapitalen sammenholdt med arten og omfanget av den risiko som til enhver tid er knyttet til virksomheten.

Egenvurderingen skal videre inneholde en redegjørelse for metoder og prosesser som benyttes for å påvise og vurdere risikoer på kort og lang sikt og en beskrivelse av hvordan egenvurderingen er integrert i pensjonskassens risikostyring og ved strategiske beslutninger.

Ettersom pensjonskassens styre har besluttet at faktorer knyttet til miljø, sosiale forhold og foretaksstyring (ESG) skal tas hensyn til i kapitalforvaltningen, skal egenvurderingen omfatte nye og framtidige risikoer i forbindelse med klimaendringer, ressursbruk og miljø, samt risikoer for avskrivninger av eiendeler som følge av regelendringer.

I pensjonskassen gjennomføres årlig egenvurdering av risiko ved at risikostyringsfunksjonen utarbeider en analyserapport basert på krav til innhold og inndataparametere fastsatt av styret. Rapporten drøftes i styret.

Pensjonskassens årlige egenvurdering for 2023 ble sluttført i november. Styret konkluderte med at pensjonskassens ansvarlige kapital i tillegg til forhåndsdefinerte tiltak gir god trygghet for pensjonskassens evne til å møte sine forpliktelser, også ved en svært negativ utvikling i finansmarkedene. Analysen avdekte ellers ingen vesentlige mangler i pensjonskassens risikostyringssystem.

Kontrollfunksjoner

Etter ikrafttredelse av Direktiv (EU) 2016/2341 (IORP II) per 1.1.2023 skal alle pensjonsforetak ha aktuarfunksjon, risikostyringsfunksjon og internrevisjon som kontrollfunksjoner.

Kontrollfunksjonene har etter forskrift om pensjonsforetak § 24 (5) plikt til å melde fra til Finanstilsynet hvis det er risiko for at pensjonskassen ikke vil oppfylle lov- eller forskriftskrav av vesentlig betydning for medlemmene, eller de er påvist vesentlig

overtredelse av lover eller forskrifter som gjelder for pensjonskassen og pensjonskassens styre ikke innen rimelig tid har iverksatt hensiktsmessige tiltak for å rette på forholdet.

Risikostyringsfunksjonen

Risikostyringsfunksjonen skal påse at risikoene knyttet til pensjonskassens virksomhet er identifisert, målt, styrt og overvåket, og skal rapportere om disse til pensjonskassens styre.

I pensjonskassen har risikostyringsfunksjonen blant annet som oppgave å overvåke og rapportere pensjonskassens solvenskapitaldekning, og å tilrettelegge for styrets årlige egenvurdering av risiko.

Styret har vedtatt instruks for risikostyringsfunksjonen som avklarer funksjonens formål, ansvar og oppgaver.

Aktuarfunksjonen

Aktuarfunksjonen skal påse at pensjonskassens virksomhet til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte, herunder

- a) samordne beregningen av forsikringsavsetninger,
- b) sikre at metoder, modeller og forutsetninger i beregningen av forsikringsavsetninger er hensiktsmessige,
- c) vurdere om dataene som benyttes i beregningen av forsikringsavsetninger er tilstrekkelige og av nødvendig kvalitet,
- d) sammenlikne de forutsetninger som ligger til grunn for forsikringsavsetningene mot pensjonskassens erfaringer,
- e) informere styret og ledelsen om hvorvidt beregningen av forsikringsavsetningene er pålitelige og tilstrekkelige,
- f) uttale seg om pensjonskassens retningslinjer for tegning av forsikringer,
- g) uttale seg om foretakets gjenforsikringsordninger er tilstrekkelige,
- h) bidra til effektiv gjennomføring av risikostyringssystemet.

Aktuarfunksjonen skal også påse at tilordning av avkastning og overskudd ved forvaltning av midler samt overskudd på risikoresultat skjer i henhold til forsikringsvirksomhetsloven.

Styret har vedtatt instruks for aktuarfunksjonen som avklarer funksjonens formål, ansvar og oppgaver. Aktuarfunksjonen avlegger en årlig rapport til styret om de ovennevnte forhold.

Internrevisjon

Internrevisjonsfunksjonen skal kontrollere at pensjonskassen er organisert og drives på en forsvarlig måte og i samsvar med gjeldende krav til virksomheten. Internrevisor skal på oppdrag fra pensjonskassen kontrollere de virksomhetsområder som styret mener er prioritert.

Styret har vedtatt instruks for internrevisjonen som avklarer internrevisjonens formål, ansvar og myndighet og gir føringer for internrevisjonens arbeid. Internrevisjonen skal rapportere forhold som vurderes som utilfredsstillende til styret og daglig leder. Internrevisjonen skal minst én gang i året avgi rapport til styret om risikostyringen og internkontrollen.

Forsikringsvirksomheten

Ved utgangen av 2022 hadde pensjonskassen følgende medlemssammensetning:

Medlemmer (antall)	31.12.2023	31.12.2022
Aktive	2 583	2 382
Oppsatte rettigheter	5 679	5 449
Uførepensjonister	417	408
Alderspensjonister, inkl. AFP	1 248	1 161
Ektefellepensjonister	132	129
Barnepensjonister	10	12
Totalt antall rettighetshavere	10 069	9 541

Årets forfalte premie på 248 millioner kroner dekker årets pensjonsopptjening og regulering av allerede opptjente rettigheter for pensjonskassens aktive medlemmer, regulering av løpende pensjoner, garantipremier, kostnader til bruttogaranti og tjenstepensjonsberegnet AFP.

Utbetalte pensjoner på 90,3 millioner kroner inneholder utbetalte alderspensjoner, uførepensjoner, ektefellepensjoner, barnepensjoner, tjenstepensjonsberegnete AFP, refusjoner til og refusjoner mottatt fra andre offentlige tjenstepensjonsordninger.

Styrets erklæring

Styret mener at årsregnskapet for 2023 gir et rettviseende bilde av Harstad kommunale pensjonskasses eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Regnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift og at pensjonskassen drives etter gjeldende regelverk og rammebetingelser. Pensjonskassen har ingen drift som anses å ha negativ innvirkning på det ytre miljø.

Årsberetningen signeres elektronisk av følgende personer:

Knut Håkon Brox, styreleder
Jostein Rasmussen, nestleder
Anniken Skogly, styremedlem
Knut Steen Henriksen, styremedlem
Eva Granås, styremedlem
Erling Høyer-Pettersen, daglig leder

